
เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม
MAHASARAKHAM PROVINCIAL PRISON
คู่มือการปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุการณ์ผู้ต้องขังหลบหนี
กรมราชทัณฑ์
DEPARTMENT OF CORRECTIONS
ห้องสมุดพร้อมปัญญา
เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม
เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม
กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม
TO BE NUMBER ONE
เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม
เป็นหนึ่งโดยไม่พึ่งยาเสพติด

คู่มือการปฏิบัติเมื่อ
เกิดเหตุการณ์ผู้ต้องขัง
หลบหนี

เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

รวบรวมโดย

นายศิวนนท์ สุทธิศรี

ตำแหน่งนักวิชาการอบรมฯ ปฏิบัติการ

คำนำ

ตามที่กรมราชทัณฑ์ ได้จัดส่งคู่มือการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมผู้ต้องขังด้านต่างๆ จำนวน ๑๒ เรื่อง ให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน ใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติหน้าที่มาระยะหนึ่งแล้วนั้น แต่จากการติดตามผลพบว่า มีเจ้าหน้าที่เรือนจำ จำนวนไม่น้อย ที่ไม่ทราบหรือไม่ได้ศึกษาคู่มือดังกล่าว จึงทำให้เกิดความผิดพลาดทั้งด้านการดำเนินงาน หรือการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทางราชการ

คณะผู้จัดทำจึงได้จัดทำหนังสือสำหรับพกพาเล่นนี้เพื่อแจกจ่ายให้เจ้าหน้าที่ประจำจุดต่างๆ ได้เข้าใจและข้อควรปฏิบัติในหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมายเพื่อเพิ่มพูนความรู้และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากขึ้น

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
การปฏิบัติกรณีผู้ต้องขังหลบหนีภายในและภายนอกเรือนจำ	๑ - ๒
การใช้อาวุธระงับเหตุกรณีผู้ต้องขังหลบหนี	๒ - ๓
ขั้นตอนการดำเนินการเมื่อผู้ต้องขังหลบหนีสำเร็จ	๓ - ๕
หลักปฏิบัติเมื่อจับกุมตัวผู้ต้องขังหลบหนีได้	๕ - ๙

คู่มือการปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุการณ์ผู้ต้องขังหลบหนี

การปฏิบัติเมื่อมีผู้ต้องขังหลับหนี

เมื่อเกิดเหตุผู้ต้องขังหลบหนี ให้ถือเป็นหน้าที่ และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน ที่จะต้องปฏิบัติดังนี้

๑) กรณีผู้ต้องขังแหกหัก หลบหนีภายในเรือนจำ/ทัณฑสถาน

๑.๑) ในการระงับเหตุเบื้องต้น ให้เจ้าหน้าที่ผู้พบเห็นหรือทราบสถานการณ์เข้าระงับเหตุหรือควบคุมสถานการณ์ในทันที

๑.๒) การแจ้งเหตุ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำ หรือผู้เห็นเหตุการณ์รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบทันที

๑.๓) การสั่งการเบื้องต้น ให้ผู้บังคับบัญชา หรือ ผู้มีอำนาจในการสั่งการ หรือมีอำนาจสูงสุด ในขณะนั้นไปยังจุดเกิดเหตุ และวินิจฉัยสั่งการทันที หรือมอบหมายการปฏิบัติหน้าที่ให้เจ้าพนักงานระดับรองลงไปในขณะนั้นรับผิดชอบแก้ไขสถานการณ์เบื้องต้นไปพลางๆ ก่อน

๑.๔) การระดมเจ้าพนักงาน หากในการหลบหนีดังกล่าว มีแนวโน้มว่าจะเกินกำลังของเจ้าพนักงานในขณะนั้น หรือไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ไว้ได้ให้ผู้มีอำนาจสั่งการในขณะนั้นสั่งการให้เปิดสัญญาณแจ้งเหตุและระดมเจ้าพนักงานอื่นๆ เข้ามาเสริม

๑.๕) ในกรณีเรือนจำได้ประสานขอกำลังจากหน่วยงานภายนอก เช่น ตำรวจ ทหาร เจ้าหน้าที่ดับเพลิง แพทย์ และพยาบาล เมื่อกำลังมาถึงให้รออยู่บริเวณภายนอกเรือนจำ จนกว่าจะได้รับอนุญาตจากผู้มีอำนาจให้เข้าปฏิบัติหน้าที่ภายในเรือนจำจึงจะเข้าไปได้

๑.๖) เรือนจำ/ทัณฑสถาน ต้องจัดหาอุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ เช่น อาวุธปืนและกระสุน อุปกรณ์ในการดับเพลิง วิทยุสื่อสาร เครื่องขยายเสียง ให้เพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน

๒) กรณีผู้ต้องขังหลบหนีภายนอกเรือนจำ/ทัณฑสถาน

๒.๑) กรณีผู้ต้องขังที่หลบหนีอยู่ในระยะใกล้พอที่จะสามารถจับกุมตัวได้ ให้เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมติดตามจับกุมตัวผู้ต้องขังได้ทันที แต่ต้องระมัดระวังไม่ให้ผู้ต้องขังที่เหลืออยู่หลบหนีไป

๒.๒) กรณีผู้ต้องขังที่หลบหนีไม่ได้อยู่ในระยะใกล้ ที่สามารถจับกุมตัวได้อย่างทันท่วงที และเจ้าหน้าที่เห็นว่าหากละทิ้งการควบคุมผู้ต้องขังที่เหลืออยู่ เพื่อไปติดตามจับกุมผู้ต้องขังที่หลบหนีนั้น จะทำให้ผู้ต้องขังที่เหลือหลบหนีได้ ให้ควบคุมผู้ต้องขังที่เหลือส่งกลับเข้าเรือนจำ/ทัณฑสถาน เมื่อเจ้าหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังที่เหลือส่งกลับเข้าเรือนจำ/ทัณฑสถานแล้วให้รายงานเหตุการณ์ผู้ต้องขังหลบหนีดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นทราบต่อไป

การใช้อาวุธระงับเหตุกรณีผู้ต้องขังหลบหนี

กรณีผู้ต้องขังหลบหนี เจ้าหน้าที่สามารถใช้อาวุธหรืออาวุธปืนได้ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.๒๕๖๐ ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้

มาตรา ๑๖ เจ้าพนักงานสามารถใช้อาวุธนอกจากอาวุธปืนแก่ผู้ต้องขังได้ ในกรณีต่อไปนี้

(๑) เมื่อปรากฏว่าผู้ต้องขังกำลังหลบหนี หรือพยายามจะหลบหนี และไม่มีทางจะป้องกันอย่างอื่นนอกจากใช้อาวุธ

(๒) เมื่อผู้ต้องขังหลายคนก่อการวุ่นวาย หรือ พยายามใช้กำลังเปิดหรือทำลายประตู รั้ว หรือกำแพงเรือนจำ

(๓) เมื่อปรากฏว่าผู้ต้องขังจะใช้กำลังทำร้ายเจ้าพนักงานหรือผู้อื่น

มาตรา ๑๗ เจ้าพนักงานเรือนจำอาจใช้อาวุธปืนแก่ผู้ต้องขังได้ ในกรณีต่อไปนี้

(๑) ผู้ต้องขังไม่ยอมวางอาวุธ เมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้วาง

(๒) ผู้ต้องขังที่กำลังหลบหนีไม่ยอมหยุด เมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้หยุด และไม่มีทางอื่นที่จะจับกุมได้

(๓) ผู้ต้องขังตั้งแต่ ๓ คนขึ้นไป ก่อการวุ่นวายหรือ พยายามใช้กำลังเปิด หรือทำลายประตู รั้ว หรือกำแพงเรือนจำ หรือใช้กำลังกายทำร้ายเจ้าพนักงานหรือผู้อื่น และไม่ยอมหยุดเมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้หยุด

ถ้ามีเจ้าพนักงานเรือนจำผู้มีอำนาจเหนือตนอยู่ในที่นั้นด้วย จะใช้อาวุธปืนได้ก็ต่อเมื่อได้รับคำสั่งจากเจ้าพนักงานผู้นั้นแล้วเท่านั้น

มาตรา ๑๙ ในการจับกุมผู้ต้องขังภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับตั้งแต่เวลาที่หลบหนีไป เจ้าพนักงานเรือนจำอาจใช้อำนาจตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕ ถึง มาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้โดยอนุโลม เมื่อสิ้นกำหนดเวลาแล้วจะใช้อำนาจเช่นว่านั้นต่อไปมิได้ แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการตัดอำนาจ ของเจ้าพนักงานเรือนจำในอันที่จะจัดการจับกุมผู้หลบหนีโดยประการอื่น

อย่างไรก็ดี การใช้อาวุธโดยเฉพาะอาวุธปืนนั้นพึงใช้อย่างรอบคอบและด้วยความระมัดระวัง โดยให้ระลึกอยู่เสมอว่า ใช้เพียงเพื่อระงับเหตุเท่านั้น

ขั้นตอนการดำเนินการเมื่อผู้ต้องขังหลบหนีสำเร็จ

เมื่อไม่สามารถระงับเหตุให้ผู้ต้องขังหลบหนีได้หรือเมื่อตรวจสอบแล้วพบว่ามีผู้ต้องขังหลบหนี ให้ดำเนินการ ดังนี้

๑) เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน ที่มีหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังและอยู่ในเหตุการณ์หรือพบเห็นเหตุการณ์ที่ผู้ต้องขังหลบหนี จะต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยด่วน เพื่อสั่งการจับกุมได้ทันท่วงที ในการรายงานผู้ต้องขังหลบหนีนั้น เจ้าหน้าที่จะต้องตรวจสอบให้แน่ชัดว่าผู้ต้องขังคนใดที่หลบหนีและหลบหนีด้วยวิธีการใด

๒) ผู้บังคับบัญชาในชั้นต้น เมื่อได้รับรายงานแล้วจะต้องนำเสนอรายงานเรื่องผู้ต้องขังหลบหนี ตามแบบ ร.ท.๓๑ พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องทางทะเบียนประวัติ รูปถ่าย ตำหนิรูปพรรณของผู้ต้องขังที่หลบหนี (บัญชีผู้ต้องขังหลบหนี ร.ท.๓๒) ให้ผู้บัญชาการเรือนจำ/ผู้อำนวยการทัณฑสถาน ทราบโดยเร็ว

๓) ผู้บัญชาการเรือนจำ/ผู้อำนวยการทัณฑสถานต้องสั่งให้เจ้าหน้าที่ออกติดตามเพื่อจับกุมผู้ต้องขังที่หลบหนี รวมทั้งหมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ไปแจ้งความดำเนินคดีต่อเจ้าพนักงานสอบสวน ณ สถานีตำรวจในท้องที่ พร้อมนำประวัติรูปถ่าย ตำหนิรูปพรรณรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวกับผู้ต้องขังที่หลบหนีให้เจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย เพื่อใช้ในการออกหมายจับ และติดตามจับกุม ในการนี้ ให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน จัดตั้งชุดปฏิบัติการเพื่อติดตามจับกุมผู้ต้องขังดังกล่าว และประสานงานไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในท้องที่ที่ผู้ต้องขังมีภูมิลำเนาหรือ บ้านญาติซึ่งผู้ต้องขังอาจหลบหนีไปซ่อนอยู่

๔) เรือนจำ/ทัณฑสถาน ต้องรายงานการหลบหนีของต้องขังในเบื้องต้น พร้อมทั้ง ส่งข้อมูลประวัติผู้ต้องขังหลบหนี เช่น บัญชีผู้ต้องขังหลบหนี (ร.ท.๓๒) ให้กรมราชทัณฑ์ทราบภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับตั้งแต่มีการหลบหนี

อนึ่ง ในการรายงานผู้ต้องขังหลบหนีในเบื้องต้น ให้รายงานทางโทรสารไปยังส่วนมาตรการควบคุมผู้ต้องขัง สำนักทัณฑวิทยา หมายเลขโทรสาร ๐๒ - ๙๖๗๒๔๐๙

๕) เรือนจำ/ทัณฑสถาน ต้องส่งสำเนาหมายจับรูปถ่ายและ ร.ท. ๓๒ ไปยังอำเภอหรือจังหวัด ที่ผู้ต้องขังมีภูมิลำเนาอยู่รวมทั้งในจังหวัดใกล้เคียง หรือจังหวัดที่สงสัยว่าผู้ต้องขังหลบหนีไปอยู่ เพื่อประโยชน์ในการติดตามจับกุมผู้ต้องขัง

๖) ในกรณีผู้ต้องขังขังหลบหนี เป็นผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างการสอบสวน หรือในระหว่างไต่สวน มูลฟ้องหรือพิจารณาระหว่างอุทธรณ์และฎีกา เรือนจำ/ทัณฑสถาน จะต้องรายงานการหลบหนีของผู้ต้องขังดังกล่าวไปยังศาลด้วย

๗) ให้คัดลอกข้อความในทะเบียนรายตัวผู้ต้องขังไว้ในทะเบียนผู้ต้องขังหลบหนี (ร.ท.๓๓)

๘) ให้ลงหมายเหตุ จำหน่ายทะเบียนต่างๆ ดังนี้

๘.๑) กรณีผู้ต้องขังหลบหนีอยู่ในระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา หรือเด็ดขาด ให้ลงจำหน่ายทะเบียนแยกประเภทรายชื่อผู้ต้องขังตามตัวอักษร ทะเบียนผู้ต้องขังระหว่างอุทธรณ์ฎีกาและนักโทษเด็ดขาด (ร.ท.๒๓) และทะเบียนกำหนดปล่อยผู้ต้องขังประจำเดือน

๘.๒) ในกรณีผู้หลบหนีเป็นผู้ต้องขังระหว่างสอบสวน หรือระหว่างไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณาให้ลงจำหน่ายทะเบียนแยกประเภทรายชื่อผู้ต้องขังตามตัวอักษร และทะเบียนกำกับตัวผู้ต้องขังระหว่างสอบสวน และคนต้องระหว่างไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณา

๙) ให้จัดแยกทะเบียนประวัติรายตัว ร.ท.๑๐๐ หรือ ร.ท.๑๐๑ เข้าแฟ้มทะเบียนผู้ต้องขังหลบหนี หากเป็นกรณีคนฝากให้ลงจำหน่ายทะเบียน ร.ท.๒๐

๑๐) ให้ผู้บัญชาการเรือนจำ/ผู้อำนวยการทัณฑสถาน พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อลงโทษทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ที่ทำให้ผู้ต้องขังหลบหนีพร้อมกับรายงานผลการสอบข้อเท็จจริง ของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงไปยังกรมราชทัณฑ์ โดยจะต้องสอบข้อเท็จจริงให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน

หลักปฏิบัติเมื่อจับกุมตัวผู้ต้องขังหลบหนีได้

เมื่อมีการจับกุมผู้ต้องขังที่หลบหนีได้ หรือจะเป็นการกลับเข้ามามอบตัวของผู้ต้องขังหลบหนีโดยตรงให้ดำเนินการดังนี้

๑) ให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน บันทึกข้อมูลผู้ต้องขังและสาเหตุการหลบหนีตามแบบเก็บข้อมูลรายตัวผู้ต้องขังหลบหนีจับตัวได้ (แบบ ร.ท. ๓๒/๑) แล้วรายงานการจับกุมหรือการเข้ามอบตัวของผู้ต้องขังต่อเจ้าหน้าที่ไปยังกรมราชทัณฑ์

๒) ให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน แจ้งของดสืบจัดไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงามตำรวจแห่งชาติ และสถานีตำรวจภูธรที่ได้ส่งสำเนาหมายสืบจับไปแล้ว

๓) แจ้งพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีแก่ผู้ต้องขังที่หลบหนี ฐานหลบหนีการที่คุมขัง

๔) ดำเนินการพิจาณาโทษทางวินัยแก่ผู้ต้องขังที่หลบหนี

๕) บันทึกการจับกุมตัวไว้ในทะเบียนกำกับตัวผู้ต้องขังหลบหนี (ร.ท.๓๓)

๖) ดำเนินการคำนวณวันพ้นโทษโดยการนับโทษจำคุกคดีความผิดฐานหลบหนีจากที่คุมขังต่อจากกำหนดโทษคดีเดิม หรือตามคำสั่งศาล

๗) ต้องจัดแก้หมายเหตุในทะเบียนต่างๆ ที่ลงจำหน่ายการหลบหนีไว้ให้ถูกต้อง

๘) เมื่อเรือนจำรับตัวผู้ต้องขังที่จับกุมตัวได้จะต้องจัดให้มีการตรวจร่างกายโดยแพทย์ หรือบุคลากรทางการแพทย์ หากมีบาดแผลซึ่งเกิดจาการหลบหนีจะต้องให้ผู้ต้องขังลงลายมือชื่อไว้เพื่อเป็นหลักฐาน

แนวทางปฏิบัติในการป้องกันผู้ต้องขังหลบหนี

ในการป้องกันผู้ต้องขังหลบหนี เรือนจำ/ทัณฑสถาน ควรคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

๑) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุม

๑.๑) เจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายระเบียบ และข้อสั่งการต่างๆ อย่างเคร่งครัด

๑.๒) เจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างมีมนุษยธรรม

๑.๓) เรือนจำ/ทัณฑสถาน ต้องมีการอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมให้มีการควบคุม กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ด้านอาคารสถานที่

๑) การจัดวางผังเรือนจำจะต้องคำนึงถึงจุดอับตามกำแพง ความสะดวกในการควบคุม การจัดพื้นที่ควรแบ่งเป็นสัดส่วน และติดตั้งอุปกรณ์เสริมความมั่นคงต่างๆ

๒) การก่อสร้างอาคารจะต้องไม่ชิดกำแพงตามหลักสากลกำแพงจะต้องห่างจากอาคารอย่างน้อย ๖ เมตร หากจำเป็นต้องสร้างชิดกำแพงต้องติดตั้งอุปกรณ์เสริมความมั่นคงด้วย เช่น ลวดหนามหีบเพลง

๓) เจ้าหน้าที่มั่นตรวจสอบอาคารสถานที่ เช่น รั้วกำแพงเรือนจำ ไฟฟ้าแรงสูงบนกำแพงหากชำรุดให้รีบดำเนินการแก้ไขอีกทั้งมิให้มีสิ่งก่อสร้างใด ๆ ใกล้บริเวณกำแพง

๔) กรณีบางเรือนจำ/ทัณฑสถาน มีพื้นที่กว้าง ภายในควรมีการขึงลวดสลิงกั้นเพื่อป้องกันการชิงตัวผู้ต้องขังทางอากาศ

๕) การควบคุมผู้ต้องขังในถานที่ที่มีคนพลุกพล่าน เช่น การควบคุมผู้ต้องขังป่วยที่โรงพยาบาลหรือการควบคุมผู้ต้องขังที่ออกทำงานสาธารณะภายนอกเรือนจำในแหล่งชุมชน เจ้าหน้าที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรอบคอบ โดยเพิ่มความระมัดระวังเป็นพิเศษและควบคุมผู้ต้องขังด้วยความใกล้ชิด เนื่องจากผู้ต้องขังมีโอกาสหลบหนีได้ง่าย

๓) ด้านระบบการควบคุม

๑) ต้องมีระบบจำแนกลักษณะผู้ต้องขังที่มีประสิทธิภาพ

๒) ต้องตรวจนับยอดผู้ต้องขังอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยวันละ ๕ ครั้ง ได้แก่ ก่อนผู้ต้องขังลงจากเรือนนอน ก่อนผู้ต้องขังเคารพธงชาติ ก่อนผู้ต้องขังรับประทานอาหารกลางวัน ก่อนผู้ต้องขังขึ้นเรือนนอนและขณะที่ผู้ต้องขังอยู่ในเรือนนอน (มาตรฐานด้านที่ ๕ ด้านการควบคุมผู้ต้องขังและการรักษาความปลอดภัยในเรือนจำ/ทัณฑสถาน)

๓) ต้องจัดเก็บอุปกรณ์ฝึกวิชาชีพ เครื่องมือ หรือสิ่งของที่ผู้ต้องขังสามารถนำมาเป็นอุปกรณ์ในการหลบหนีไว้ในที่ที่มีความมั่นคงแข็งแรง

๔) ต้องดำเนินการตรวจค้นเรือนนอนตู้ล็อคเกอร์เก็บของผู้ต้องขัง โรงงานฝึกวิชาชีพ และสถานที่ต่างๆ ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน อย่างสม่ำเสมอโดยละเอียดถี่ถ้วน

๕) เจ้าหน้าที่ต้องตรวจค้นตัวผู้ต้องขังมิให้มีสิ่งของต้องห้าม หรือสิ่งของที่ไม่อนุญาตไว้ในครอบครอง

๖) การคัดเลือกผู้ต้องขังออกทำงานภายนอก/งานสาธารณะ เจ้าหน้าที่จะต้องศึกษาประวัติข้อมูลผู้ต้องขังอย่างละเอียด ซึ่งนอกจากคัดเลือกตามหลักเกณฑ์แล้ว ต้องศึกษาพฤติกรรมของผู้ต้องขังด้วย เช่น ต้องไม่เป็นผู้ต้องขังที่เป็นวัยรุ่นมีอารมณ์ร้อน วู่วามมีหนี้สินในเรือนจำ มีปัญหาทางครอบครัว สภาพจิตบกพร่อง รวมทั้งต้องมีผู้รับรองความประพฤติของผู้ต้องขัง ฯลฯ

๗) ก่อนส่งผู้ต้องขังออกทำงานภายนอก/งานสาธารณะ ควรจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างญาติ และผู้ต้องขังที่ได้รับคัดเลือกให้ออกทำงาน เพื่อที่จะได้รับทราบถึงประโยชน์ และแนวทางการปฏิบัติอีกทั้งควรให้ญาติทำสัญญาค้ำประกัน เพราะหากผู้ต้องขังหลบหนี ญาติจะต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการติดตามจับกุมตัว รวมทั้งญาติจะได้ช่วยในการโน้มน้าวใจให้ผู้ต้องขัง ไม่ประพฤติผิดระเบียบ หรือหลบหนี

๘) ในกรณีควบคุมผู้ต้องขังป่วยที่โรงพยาบาลต้องตรวจสอบประวัติข้อมูลผู้ต้องขังว่าเป็นผู้ร้ายรายสำคัญ หรือพฤติการณ์ที่ไม่น่าไว้ใจหรือไม่ และจัดทำข้อมูลประวัติผู้ต้องขัง ตามแบบรายละเอียดผู้ต้องขังป่วยโรงพยาบาล ในคู่มือการควบคุมผู้ต้องขังป่วย สำหรับเป็นข้อมูลให้แก่เจ้าหน้าที่ ผู้ควบคุม เพื่อจะได้เพิ่มความระมัดระวังในการควบคุมเป็นพิเศษ และใกล้ชิดกรณีไม่สามารถควบคุมอย่างใกล้ชิด และมีการใช้เครื่องพันธนาการ เจ้าหน้าที่ต้องตรวจสอบความมั่นคงของเครื่องพันธนาการอยู่เสมอ รวมทั้งให้ตรวจสอบอาคารสถานที่ในโรงพยาบาลว่า มีจุดเสี่ยงใดบ้าง ที่ผู้ต้องขังอาจใช้เป็นช่องทางการหลบหนี

๙) หมั่นตรวจตราในบริเวณห้องเยี่ยมญาติที่จอดรถ และในบริเวณที่มีบุคคลภายนอกผ่าน เข้า – ออก เพื่อสังเกตความเคลื่อนไหว พร้อมทั้งติดป้ายประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสิ่งของต้องห้าม และสิ่งของที่ไม่อนุญาตให้นำเข้าเรือนจำไว้ประตูเรือนจำ/ทัณฑสถาน

๑๐) ควรจัดทำประวัติของผู้ต้องขังในคดีอุกฉกรรจ์ ผู้ต้องขังคดีก่อการร้าย คดีความมั่นคง ผู้ต้องขังที่มีอิทธิพล ผู้ต้องขังที่มีประวัติหรือมีศักยภาพในการหลบหนี เช่น ผู้ต้องขังที่ผ่านฝึกฝนวิชาทหาร หรือผู้มีความรู้ในเรื่องการสะเดาะแม่กุญแจประตู ปลดกุญแจตรวน การงัดแงะ ขุดเจาะต่างๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลให้แก่เจ้าหน้าที่ ในการเฝ้าระวังและควบคุมอย่างใกล้ชิด

๑๑) ผู้บังคับบัญชาจะต้องกำกับดูแล และตรวจตราการทำงานของเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ

หมายเหตุ : ตามคำสั่งเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ที่ ๔๐๒/๒๕๖๓ เรื่อง มาตรการป้องกันผู้ต้องขังหลบหนีภายในและภายนอก

ภาคผนวก

-สำเนาคู่ฉบับ-

คำสั่งเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม
ที่ ๕๑๒ /๒๕๖๓
เรื่อง มาตรการป้องกันผู้ต้องขังหลบหนีภายในและภายนอก เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อนโยบายของกระทรวงยุติธรรมและกรมราชทัณฑ์ ในทุกๆด้าน พร้อมทั้งการป้องกันการเกิดเหตุร้ายต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายในและภายนอกเรือนจำ ที่ส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ๒๕๖๐ ประกอบระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำและการแต่งตั้งผู้ช่วยเหลือกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม จึงออกคำสั่งให้เจ้าพนักงานเรือนจำถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. การป้องกันผู้ต้องขังหลบหนีภายในเรือนจำ

- พฤติกรรมการหลบหนีภายในเรือนจำนั้นสามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การปีนกำแพง/การซุกซ่อนไปกับรถยนต์/รถบรรทุกสิ่งของ/วิ่งผ่านประตูขณะเปิด-ปิด/ปะปนไปกับบุคคลภายนอก ฯลฯ จึงได้กำหนดเป็นแนวทางในการปฏิบัติของเจ้าพนักงานเรือนจำ ดังนี้

๑.๑ ให้เจ้าหน้าที่หมั่นตรวจตราพื้นที่ที่ตนเองรับผิดชอบ ทั้งในเวลาราชการปกติและเวลาปฏิบัติหน้าที่เวรยามรักษาการณ์ รวมทั้งหมั่นสังเกตพฤติกรรมผู้ต้องขังในสังกัดกองงานที่ตนเองรับผิดชอบ รวมทั้งห้ามมิให้ผู้ต้องขังครอบครองอุปกรณ์ที่จะนำไปเป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการหลบหนีได้

๑.๒ ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรงของอาคาร เรือนนอน ประตู รั้ว แนวกำแพง ระบบเสริมความมั่นคง ว่ามีความมั่นคงแข็งแรงหรือชำรุด รวมทั้งอุปกรณ์ต่างๆ ภายในเรือนจำ เช่น สายไฟฟ้าแรงสูง ลวดหนามหีบเพลง สัญญาณแจ้งเหตุ กล้องวงจรปิด ให้พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา

๑.๓ ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจค้นสิ่งของต้องห้าม ตามมาตรการจู่โจมตรวจค้นในแต่ละฝ่ายพร้อมรายงานให้ผู้บัญชาการเรือนจำทราบทุกสัปดาห์

๑.๔ ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ดำเนินการเก็บรักษา ใส่ และไขกุญแจเรือนจำตามมาตรการเก็บ ใส่ และไขกุญแจเรือนจำอย่างเคร่งครัด

๑.๕ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ประจำประตูและผู้ปฏิบัติหน้าที่เวรยามรักษาการณ์ประจำประตูเปิดประตู ๑ และประตู ๒ พร้อมกันอย่างเด็ดขาดและห้ามเปิดประตูแต่ละประตูค้างทิ้งไว้นาน หากมีเหตุจำเป็นต้องเปิดประตูค้างไว้ ในกรณีมีเหตุจำเป็นต้องได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้อำนวยการส่วนควบคุมเท่านั้น

๑.๖ ให้เจ้าหน้าที่ประจำประตูทำการตรวจสอบบุคคลเข้า - ออก อย่างละเอียดทุกครั้ง รวมทั้งให้บุคคลที่เข้า - ออก ลงลายมือชื่อที่สมุดบุคคลภายนอกเข้า - ออก ทุกครั้ง และให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำประตูปฏิบัติตามมาตรการเกี่ยวกับประตูเรือนจำอย่างเคร่งครัด

- พฤติการณ์การหลบหนีจากเรือนนอน ดังนี้ การเจาะฝ้าเพดานห้อง/การทำลายหรือการตัดซี่ลูกกรง ฯลฯ

๑.๗ ให้เจ้าหน้าที่ประจำเรือนนอน หมั่นตรวจสอบลวดตะแกรงเหล็กกั้นเพดานเรือนนอนและซี่กรงเหล็กบานประตูเรือนนอนด้านล่างให้ถี่ขึ้น หากพบว่าจุดใดที่ตรวจพบเป็นจุดอ่อนตามมาตรการนี้ ให้รีบรายงานและดำเนินการแก้ไขโดยด่วน พร้อมทั้งหมั่นตรวจตราซี่ลูกกรงเรือนนอนให้มีสภาพมั่นคงแข็งแรงอยู่เสมอ และให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่เวรยามรักษาการณ์ตรวจค้นผู้ต้องขังก่อนขึ้นเรือนนอนทุกครั้งอย่างละเอียด

๒. การป้องกันผู้ต้องขังหลบหนีภายนอกเรือนจำ

- พฤติกรรมการหลบหนีภายนอกของผู้ต้องขังออกจ่ายนอก ดังนี้ หลบหนีออกจากกองงานเมื่อผู้ควบคุมไม่ได้ควบคุมใกล้ชิด หรือไม่อยู่ควบคุม/เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมไว้วางใจใช้ไปทำธุระแล้วไม่กลับมา/ขออนุญาตเข้าห้องน้ำแล้วหลบหนีไป/หลบหนีจากสถานที่ทำงานที่ลับตา เช่น ป่าละเมาะ/วิ่งหนีไปต่อหน้า ฯลฯ

๒.๑ ให้ผู้บังคับบัญชาเหนือระดับชั้น อบรมเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมผู้ต้องขังออกไปทำงานภายนอก ให้ทราบถึงกฎระเบียบ เทคนิคและบริบททางจิตวิทยาในการควบคุม การหาข่าว และสังเกตุพฤติกรรมผู้ต้องขัง รวมทั้งระมัดระวังในการวางตัว การแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่ไม่เหมาะสมในฐานะข้าราชการ เช่น การดุด่าผู้ต้องขัง การดื่มสุราขณะปฏิบัติหน้าที่ ฯลฯ

๒.๒ การกำหนดอัตราเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมต่อจำนวนผู้ต้องขังที่ออกภายนอกเรือนจำให้เป็นไปตามอัตราการควบคุมที่กำหนดไว้ในระเบียบ หรือหนังสือสั่งการกรมราชทัณฑ์ ที่กำหนดตามประเภทการจ่ายออกนอกเรือนจำ การจะเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนนั้นได้ต่อเมื่อผู้บัญชาการเรือนจำอนุมัติโดยพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเป็น และน่าจะไม่มีการหลบหนีหรือก่อเหตุร้าย และให้นำกลับเข้าเรือนจำตามที่ระเบียบ หรือหนังสือสั่งการกรมราชทัณฑ์กำหนดตามประเภทการจ่ายออกนอกเรือนจำ

๒.๓ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุม อนุญาตให้ผู้ต้องขังออกไปนอกการควบคุมของตนไม่ว่าจะเป็นกรณีใดๆ หรือควบคุมผู้ต้องขังไปในกิจการอันมิได้เกี่ยวด้วยงานที่จ่ายให้ทำโดยเด็ดขาด

๒.๔ ให้ผู้ต้องขังสวมใส่เครื่องแต่งกายที่ออกทำงานภายนอกตามที่กำหนดในแต่ละประเภทที่ออกไปทำงาน โดยเจ้าหน้าที่จะต้องตรวจสอบมิให้ผู้ต้องขังสวมใส่เสื้อผ้าส่วนตัวโดยเด็ดขาด

๒.๕ ให้เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมผู้ต้องขังออกจ่ายนอกมาควบคุมเฝ้าระวังมิให้พูดคุยกับญาติหรือบุคคลใดๆ ขณะออกมาทำงานภายนอก ยกเว้นได้รับอนุญาตและการอนุญาตให้ผู้ต้องขังกองงานจ่ายนอกเยี่ยมญาติเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมจะต้องปฏิบัติตามระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

๒.๖ ให้เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมผู้ต้องขังออกจ่ายนอก หมั่นตรวจสอบพฤติกรรมผู้ต้องขังในสังกัดกองงานที่ตนเองรับผิดชอบหากมีพฤติการณ์ไม่น่าไว้วางใจ รวมถึงการลักลอบถ่ายภาพกับบุคคลใดๆ หรือมีพฤติการณ์ที่ขอบพูดคุยสนิทสนมกับบุคคลใดๆ ที่มาติดต่อภารกิจกับเรือนจำ ให้งดจ่ายออกทำงานนอกเรือนจำแก่ผู้ต้องขังผู้นั้นทันที และปฏิบัติตามมาตรการควบคุมผู้ต้องขังออกจ่ายนอกทำงานนอกเรือนจำอย่างเคร่งครัด

สั่ง ณ วันที่ ๒๕ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายมงคล จันทะจร)
ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

.....ผู้อำนวยการส่วนควบคุ
.....หัวหน้าฝ่ายรักษาการ
.....หัวหน้างานรักษากา
.....ผู้พิมพ์/ท
๒๕ / ๐๙ / ๒๕๖๓

แผนผังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

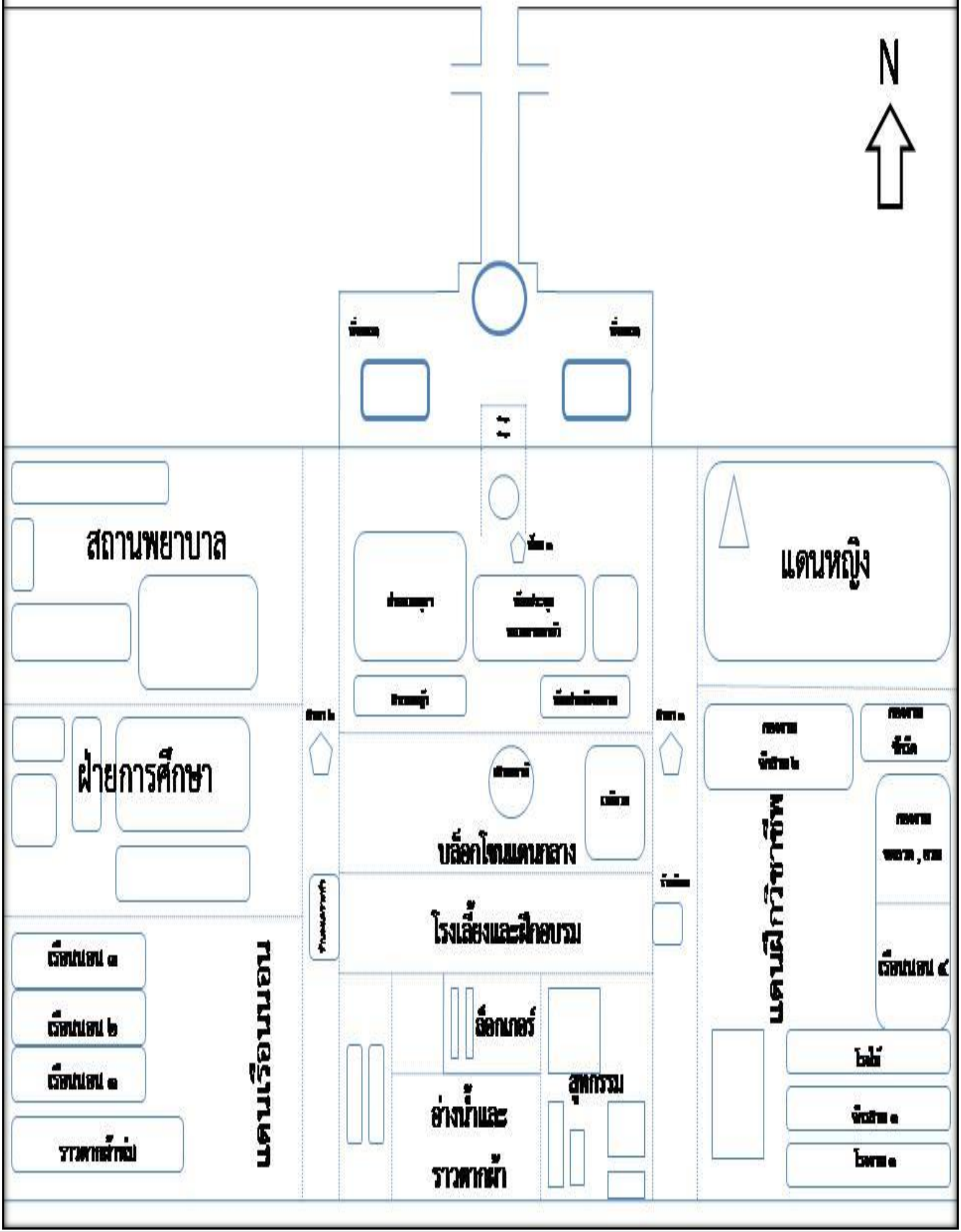

คณะผู้จัดทำ

นายมงคล จันทะจร
ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

นายดาวเรือง หงษา
ผู้อำนวยการส่วนควบคุมและทัณฑปฏิบัติ

นายสุทัศน์ เสริมทรัพย์
หัวหน้าฝ่ายควบคุมผู้ต้องขัง

นายเอกพงษ์ วรนาม
หัวหน้างานควบคุมผู้ต้องขัง

นายศิวนนท์ สุทธิศรี
หัวหน้างานรักษาการณ์

นายบุญญฤทธิ์ คำเรืองศรี
ธุรการส่วนควบคุม